

SYÖMISHÄIRIÖTÄ SAIRASTAVAN NUOREN JA AIKUISEN HOITO KYSssä

Pasi Kuosmanen ylihoitaja, KYS

Tarja Martikainen ravitsemusterapeutti, KYS

29.9.09 Yleisöluento "Syömishäiriöt - mistä on kyse?"

Syömishäiriö-liitto-syli ry ja Väli-Suomen
syömishäiriöperheet ry

Anoreksian somaattinen hoito (sisätautien klinikka / lastentautien klinikka)

- Polikliininen hoito
 - Anoreksiapoliklinikka / Lastentautien poliklinikka
 - » Sisätautilääkäri / lasten endokrinologi
 - » Ravitsemusterapeutti
- Osastohoito
 - Sisätautien osasto/ Lasten akuuttiosasto

Polikliininen hoito

- **Anoreksiapoliklinikka** (kliinisen ravitsemuksen yksikkö) /
lastentautien poliklinikka
 - Pkl:lle tullaan lääkärin läheteellä. Lähete tulee samanaikaisesti sekä psykiatrian, että lastentautien / sisätautien klinikkaan
 - Alle 16 -vuotiaat lastentautien pkl:lla, sitä vanhemmat anoreksiapkl:lla (yksilöllistä harkintaa voidaan käyttää).

Mitä tapahtuu lääkärin vastaanotolla?

- selvitetään onko kyseessä anoreksia
- arvioidaan ravitsemustilaa
- annetaan tietoa anoreksiaan liittyvistä somaattisista asioista
- tehdään hoitosuunnitelma
- tiivis yhteistyö psykiatrisesta hoidosta vastaavien kanssa

Mitä tapahtuu ravitsemusterapeutin vastaanotolla?

- **Ravitsemusterapian tavoitteet:**
- normalistaa syöminen ja korjata näin ravitsemustila
- tunnistaa ja oikoa ruokaan liittyviä pelkoja ja ajatusvääristymiä
- suunnata kiinnostus kaloreista ja tiukoista periaatteista riittävään ruokailuun ja ravintoaineiden saantiin, ruoan monipuolisuuteen, ruokailun joustavuuteen ja nautintoon
- herätellä potilas huomaamaan oman syömiskäyttäytymisensä epänormaalius

Mitä tapahtuu ravitsemusterapeutin vastaanotolla?

- Käytännössä:
 - Selvitellään senhetkistä ruokailua
 - Annetaan tietoa ravitsemuksesta, perustellaan muutosten tarve
 - Sovitaan potilaan kanssa keskustellen ruokailun muutostavoitteista
 - tuetaan ja kannustetaan normaaliin ruokailuun ja painoon
 - Vahvistetaan terveitä ajatuksia ja käytäntöjä anorektista ajattelua vastaan
 - Seurataan hoidon onnistumista: ruokailun toteutumista, painon kehitystä, suhtautumista ruokailuun ja painoon
 - Yhteistyö kouluterveydenhuollon ja muiden hoitoon osallistuvien kanssa

Osastohoito Sisätautien osasto / lasten akuuttiosasto

Miksi osastolle hoitoon?

- Hoito ei onnistu avohoidossa
- Fyysinen vointi on heikentynyt merkittävästi
- Hyvin alhainen paino, tai nopea laihtuminen
- Totaalinen syömättömyys / vaikeat oireet

Mitä hoidon aikana tapahtuu?

- Hoitosopimus
- Ravitsemustilan parantaminen etukäteen sovitus suunnitelman mukaan
- Tarvittaessa nenämahaletkuravitseminen
- Tiivis yhteistyö psykiatrian puolen kanssa, tarvittaessa jatkohoito psyk. osastolla.
- Jatkohoidon suunnittelu ja järjestäminen lastenendokrinologian pkl:lla / anoreksiapkl:lla

Syömishäiriön hoito nuoriso- ja aikuispsykiatrian yksikössä

Nuorisopsykiatria (12-18 (20v))

Aikuis- / yleissairaalapsykiatria (>18v)

- Hoitoon tullaan lähetteellä
- Hoito toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä; nuori/aikuinen, läheiset (aikuisen suostumus) ja eri alojen asiantuntijat
- Polikliinisen hoidon alkuvaiheessa kartoitetaan kokonaistilanne ja arvioidaan psyykkisen ja somaattisen hoidon tarve ja onko hoito mahdollista toteuttaa avohoidossa

jatkuu

- Avohoidon mahdollistaa; somaattinen tila on sellainen että hoito on turvallista toteuttaa ja toteutukselle on verkoston/perheen tuki
- Avohoidossa hoitomuotoina mm erilaiset terapiamuodot, lääkärin seurantakäynnit, lääkehoito ja erilaiset ryhmät.
- Hoitomuoto valitaan yksilöllinen avuntarve ja ikävaihe huomioiden.
- Somaattisen hoidon tarve arvioidaan avohoidon rinnalla; seurantakäynnit ja ohjaus esim. kouluterveydenhuollossa tai anoreksiapoliklinikalla. Yhteistyö eri toimijoiden kesken tärkeä osa hoitoa.

jatkuu

- Jos nuori on iältään lähenemässä 20 ikävuotta ja hänen katsotaan edelleen tarvitsevan psykiatrista hoitoa, jatkohoitopaikka järjestetään yleissairaalapsykiatrian poliklinikalle, perusterveydenhuoltoon tai yksityissektorille.
- Polikliinisen hoidon osoittautuessa riittämättömäksi potilas siirtyy osastohoitoon somaattiselle tai psykiatriselle osastolle.

MILLOIN HOITON PSYKIATRISALLE OSASTOLLE?

- Hoito ei onnistu avohoidossa
- Fyysinen vointi on heikentynyt merkittävästi
- Hyvin alhainen paino, tai nopea laihtuminen
- Totaalinen syömättömyys / vaikeat oireet
- Psykoottiset oireita, vakava itsetuhoisuus itsemurhavaara tai vaikea masennus
- Vakavat ongelmat perhetilanteessa
- Ahmimishäiriöinen nuori tarvitsee sairaalahoitoa, kun hänellä esiintyy hallitsematonta syömistä ja oksentelua ei saada muuten hillittyä.

Vuodeosastolla ravitsemustilan korjaaminen on tärkeä osa hoitoa

- Alipainaisuus on korjattava ensin, jotta potilas voisi hyötyä muusta hoidosta – keskeisenä kysymyksenä tässä vaiheessa on miten potilas sietää psyykkisesti vähäisenkin painon nousun?
- Joskus tarvitaan avuksi myös lisäravinteita ja nenämahaletkuruokintaa

PSYKIATRINEN HOITO AUTTAA LÖYTÄMÄÄN MUITA KEINOJA AHDISTUKSEN SÄÄTELYYN

- *Sairaalahoito pyritään ensisijaisesti toteuttamaan vapaaehtoisuuteen pohjautuen – hoidon toteutumiseksi laaditaan hoitosopimus joka sisältää hoidon kannalta tärkeimmät sopimukset ja periaatteet.*
- *Hoito voidaan toteuttaa myös tahdon vastaisesti jos potilaan psyykinen tilanne niin vaatii.*
- *Hoidon edetessä pyritään löytämään lisäymmärrystä syömishäiriön psykologiseen sisältöön. Autetaan potilasta sietämään psyykkisesti painon vähittäinen (esim. 0.5 kg/viikko) nousu.*

jatkuu

- *Hoidon aikana laadittu hoitosopimus sisältää mm sovitut keskustelut omahoitajan kanssa, säännöllisen valvotun ruokailun, levon, yhteisölliset ryhmät, yksilöllinen toimintaterapia ja/ tai fysioterapia ja sattumanvaraiset punnitukset. Laadittu sopimus arvioidaan sovituin väliajoin.*
- *Osastohoidon edetessä potilaalle annetaan enenevästi vastuuta mm. ruokailun ja liikkumisen suhteen ja potilaalla on mahdollisuus lomiin.*
- *Osastohoidosta siirrytään avohoitoon siinä vaiheessa kun potilas kykenee hallitsemaan syömiskäyttäytymistään riittävästi ja painon kehitys on vakiintumassa.*